

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 103/2018-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. júna 2018 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Mojмира Mamojku prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Orlikovou, Kapitulská 6, Trnava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Er 249/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Er 249/2014 p o r u š e n é b o l o .

2. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Piešťany j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 365,30 € (slovom tristošesťdesiatpäť eur a tridsať centov)

na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Ivety Orlikovej, Kapitulská 6, Trnava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 103/2018-11 z 13. marca 2018 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Er 249/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla: *„Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal dňa 29.04.2014 návrh na vykonanie exekúcie na Exekútorskom úrade [REDAKOVANÉ], so sídlom v Trnave, ako oprávnený proti povinnému - [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] pri Piešťanoch, v súvislosti s výkonom rozhodnutia na uspokojenie pohľadávky z titulu zmeškaného výživného na mal. deti a bežného výživného na mal. deti, toto konanie je vedené u exekútora pod č. EX 346/2014 a na Okresnom súde v Piešťanoch pod č. 14Er/249/2014. Dňa 05.06.2014 na základe mailovej komunikácie s konajúcim exekútorom bol podaný návrh upravený v súvislosti s vyčíslením zmeškaného výživného.*

Dňa 10.07.2014 zo strany exekútora bolo vydané Upovedomenie povinného a oprávneného o začatí exekúcie. Dňa 01.10.2014 zo strany OS v Piešťanoch bola právnenému zástupcovi sťažovateľa doručená výzva na vyjadrenie k podaným námietkam. Dňa 09.10.2014 právny zástupca sťažovateľa zaslal konajúcemu súdu vyjadrenie zo dňa 08.10.2014 k podaným námietkam.

Dňa 29.4.2015 bol povinný vyzvaný prostredníctvom exekútora, aby doložil alebo iným relevantným spôsobom preukázal splnomocnenie otca na splnenie dlhu povinného na výživnom.

Súd vyzval právneho zástupcu dňa 16.11.2015, aby sa vyjadril k námietkam a predložil dôkazy. Dňa 02.03.2016 opätovne vyzval právneho zástupcu na predloženie vyjadrenia a dôkazov pod hrozbou poriadkovej pokuty. Podaním zo dňa 23.03.2016 právny zástupca preložil potvrdenie o zaplatení výživného za 1/2014 vo výške 260,00 EUR a uviedol, že vyjadrenie starého otca o plnení povinnosti výživného nedokáže zabezpečiť a žiadal, nech ho zabezpečí súd.

Až dňa 9.6.2016 (t.j. od 16.11.2015 do 9.6.2016 súd nekonal, len vyzýval) vydal súd Uznesenie o zamietnutí námietok povinného proti exekúcii.

Podaním zo dňa 28.06.2016 doručeným súdu 4.7.2016 podal právny zástupca odvolanie voči vydanému Uzneseniu.

Odvolanie bolo dňa 16.8.2017 zaslané právnenmu zástupcovi na vyjadrenie t.j. viac ako 15 mesiacov po jedno doručení dňa 4.7.2016 zo strany práv. zástupcu otca. V tejto časti je rovnako potrebné upresniť, že konajúci súd túto výzvu doručil právnenmu zástupcovi matky až dňa 15.11.2017 t.j. od vyhotovenia výzvy na vyjadrenie sa k odvolaniu s dátumom 16.8.2017 do jeho doručenia právnenmu zástupcovi matky dňa 15.11.2017 prebehlo viac ako 3mesiace na doručovanie. Dňa 16.11.2017 som ako právny zástupca matky zaslala súdu vyjadrenie, ktoré mu bolo doručené dňa 21.11.2017. Od tohto momentu opätovne konajúci súd nevykonal žiadne úkony.

Dňa 10.02.2016 podal sťažovateľ sťažnosť na prietahy v konaní adresovanom konajúcemu súdu. Dňa 01.03.2016 zo strany konajúceho súdu bolo písomne oznámené sťažovateľovi, že jeho sťažnosť je opodstatnená a za vzniknuté prietahy sa predsedníčka súdu ospravedľňuje. Matka podala sťažnosť na Ústavný súd za prietahy v konaní, ktoré bolo vedené pod č. I.ÚS 280/2016, pričom dňa 04.05.2016 Ústavný súd vydal rozhodnutie, ktorý sťažnosť [REDAKOVANÉ] odmietol ako zjavne neopodstatnenú.“

Ďalej sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

„Aj napriek tomu, že na základe predchádzajúcej sťažnosti doručenej Ústavnému súdu ST zo strany sťažovateľky, ktorá bola odmietnutá ako neopodstatnená, máme zato, že konajúci súd odo dňa 4.7.2016 do dňa 16.8.2017 (čo je viac ako 1 rok) až dodnes

nekonal a nekoná tak, aby neboli prietahy v konaní. Nekonanie súdu spôsobuje, že nemôže ani exekútor vykonávať výkon rozhodnutia na peňažné plnenie, ktoré má byť určené na výživu maloletých detí, a je neúnosné že toto konanie sa vedie od momentu podania návrhu na výkon exekúcie dňa 29.04.2014 dodnes 11.1.2018 a nie je umožnené zabezpečiť výživné pre mal. deti.“

3. Keďže napadnuté konanie nebolo do podania sťažnosti ústavnému súdu právoplatne skončené, sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo p. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 odst. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp.zn. 14Er/249/2014, porušené bolo.

2.Okresnému súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp.zn. 14Er/249/2014 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3.Sťažovateľke p. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], priznáva finančné zadosťučinenie v sume 6.000,00 EUR (slovom: šesťtisíc euro), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť jej do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4.Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť p. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trovy konania v sume 365,30EUR na účet advokáta Ivety Orlikovej, č.ú. 4012171051/7500, IBAN: SK34 7500 0000 0040 1271 1051, v lehote do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

4. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 200/18 doručeným ústavnému súdu 24. apríla 2018, v ktorom predsedníčka okresného súdu okrem iného uviedla: *„K rozhodovaniu súdu o námietkach povinného doručených súdu dňa 22.8.2014 treba uviesť, že súd musel od oprávnených – maloletých detí (zastúpených matkou, ktorá bola zastúpená advokátkou) aj povinného – otca zisťovať skutočnosti, ktoré nastali po vzniku exekučného titulu, ktoré spôsobili zánik vymáhaného nároku alebo bránia jeho vymáhatelnosti, alebo či sú tu iné dôvody, pre ktoré je exekúcia neprípustná, pričom v danom prípade išlo o vymáhanie výživného, kde sa vymáhalo aj bežné výživné splatné každý mesiac a bolo potrebné k týmto skutočnostiam zistiť*

stanovisko o úhrade, resp. čiastočnej úhrade výživného od oboch rodičov, teda zástupkyne oprávnených - matky aj povinného - otca.

V danom prípade, súd po vyjadrení právnej zástupkyne matky, ako zákonnej zástupkyne oprávnených doručenom súdu 13.10.2014 žiadal o súčinnosť súdneho exekútora v súvislosti so zisťovaním stanoviska povinného k tomuto vyjadreniu, avšak súdny exekútor v tomto smere len formálne podaním doručeným súdu 26.2.2015 a 1.6.2015 oznámil v akej výške výživné vymáha, avšak k tvrdeniam povinného neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, ani tieto u povinného neprešetroval, napriek tomu, že ho súd k súčinnosti vyzýval. Preto sa musel súd obrátiť priamo na právneho zástupcu povinného, ktorý súdu odpovedal až na opakované urgencie, pričom výzva mu bola doručená 22.12.2015 aj 1.2.2016, pričom táto bola doručovaná aj priamo povinnému pre nereagovanie jeho právneho zástupcu. Bez týchto vyjadrení súd nemal dostatok informácií pre rozhodnutie o podaných námietkach. Následne dňa 9.6.2016 bolo súdom o podaných námietkach rozhodnuté s tým, že boli zamietnuté.

Mám za to, že v tejto časti konania neprišlo zo strany súdu k neprimeraným prieťahom v konaní, nakoľko nemožnosť skôr vo veci rozhodnúť bola z časti spôsobená neadekvátnou súčinnosťou exekútora a nekomunikáciou zo strany právneho zástupcu povinného, bez ktorých informácií nemohol súd rozhodnúť.

Voči vydanému uzneseniu súdu z 9.6.2016 podal včas právny zástupca povinného sťažnosť a to podaním doručeným súdu 4.7.2016.

V období od 2.9.2016 do 11.4.2017 došlo v senáte 14Er k trom zmenám v poverených vyšších súdnych úradníkov a to z dôvodu personálnych zmien v obsadení vyššími súdnymi úradníkmi na Okresnom súde Piešťany (materská dovolenka a ukončenie štátnozamestnaneckého pomeru dohodou), čo malo za následok, že spisy senátu 14Er prevzali v priebehu uvedeného viac ako pol roka traja vyšší súdny úradníci, ktorí nestihli všetky prevzaté spisy pozrieť a urobiť v nich úkony potrebné pre skončenie vecí, pričom v senáte 14Er v danom čase bolo okolo 1.500 spisov, v ktorých bolo potrebné vykonať nejaký úkon. Dňa 11.4.2017 bola do senátu 14Er zaradená vyššia súdna úradníčka [REDAKOVANÉ], ktorá dňa 16.8.2017 dala doručiť podanú sťažnosť na vyjadrenie právnej zástupkyne oprávnených, ktoré vyjadrenie bolo doručené 21.11.2017, pričom neskoršie doručenie tejto výzvy bolo spôsobené tým, že na exekučnom oddelení bola z personálnych

dôvodov zaradená len jedna asistentka, ktorá vybavovala všetok opis tohto oddelenia a musela spisy vybavovať podľa poradia, v akom jej boli úpravy predkladané na realizáciu.

Poverená vyššia súdna úradníčka po doručení vyjadrenia právnej zástupkyne oprávnených 21.11.2017 pripravila koncept uznesenia, ktorý predložila sudkyňi 28.12.2017, ale tento jej bol vrátený 21.1.2018 na prepracovanie. Dňa 16.03.2018 bol sudkyňi predložený ďalší koncept uznesenia, ktorý bol ňou čiastočne prepracovaný a následne bolo toto rozhodnutie s dátumom 06.04.2018 vyhotovené a dňa 11.4.2018 expedované účastníkom.

K namietanej nečinnosti súdu vo vzťahu k rozhodnutiu o námietkach povinných si dovoľujem uviesť, že súd s prihliadnutím na zaťaženosť exekučného oddelenia, nedostatočné personálne obsadenie Okresného súdu Piešťany tak sudcami ako aj administratívnym personálom, rotáciu vyšších súdnych úradníkov v rámci jednotlivých súdnych oddelení, konal vo všetkých exekučných veciach v dlhších časových intervaloch, a teda aj v predmetnej exekučnej veci. Z dôvodu potreby konať vo všetkých pridelených veciach primerane rýchlo sú časové obdobia medzi jednotlivými úkonmi súdu dlhšie s ohľadom na vyššie uvedené okolnosti.

Už samotná skutočnosť, že exekučné oddelenie vybavuje niekoľko desiatok až stoviek podaní a spisov denne, v ktorých treba vykonať úkony smerujúce k rozhodnutiu, nie je objektívne možné vo všetkých konaniach vykonávať tieto úkony v kratších časových intervaloch.

Ako predsedníčka súdu som pre zefektívnenie a skvalitnenie práce súdnych tajomníčok a asistentiek senátu exekučného oddelenia vykonala opatrenia smerujúce k skráteniu období medzi jednotlivými úkonmi tak, aby spis bol čo najmenej presúvaný medzi jednotlivými zamestnancami súdu a čo najrýchlejšie sa prešetril neznámy pobyt účastníkov exekučného konania, čo najmä u povinných býva najčastejší problém.

Na záver si dovoľujem poukázať na existenciu systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu tunajšieho súdu väčším počtom sudcov, ktoré vedenie súdu či konajúci sudca nemôžu ovplyvniť nástrojmi, ktorými by sami disponovali na vyriešenie tzv. objektívnych okolností prierahov v konaní. Táto skutočnosť bola zohľadnená i schválenou novelou zákona o sídlach a obvodoch súdov, kde s účinnosťou od 1.5.2013 bol z obvodu tunajšieho súdu odčlenený územný obvod okresu

Hlohovec, čo len z časti prispelo k zníženiu nápadu nových vecí, avšak tunajší súd naďalej dokončuje aj všetky veci prevzaté z Okresného súdu Trnava od roku 1997 patriace k územnému obvodu okresu Hlohovec.

Súčasne si dovoľujem poukázať na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR, č.k. 16 Kss 9/2013-91 z 20.03.2014, kde disciplinárny senát uznal pri hodnotení prietahov v konaniach z hľadiska porušenia povinností sudcu a jeho prípadného disciplinárneho previnenia, že činnosť každého sudcu má svoje limity a po nikom nemožno požadovať, aby sa nie krátkodobo, ale trvale, pracovne prepínal, vystavoval sa nezvládnuteľným stresom a v prospech nadštandardného plnenia pracovných úloh dlhodobo úplne potláčal svoj súkromný život. Sudca preto nemôže byť uznaný disciplinárne zodpovedným za to, že je dlhodobo značne vyťaženy a v dôsledku toho jednoducho nie je schopný robiť všetky potrebné úkony bezodkladne tak, ako by zodpovedalo potrebám každého jednotlivého konania a najmä záujmom účastníkov na čo možno najrýchlejšom rozhodnutí vo veci.“

5. K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti sťažovateľka zaujala svoje stanovisko v podaní doručenom ústavnému súdu 3. mája 2018, v ktorom okrem iného uviedla: *„K predmetnému vyjadreniu zo strany Okresného súdu v Piešťanoch sa žiaľ nemám ako vyjadriť, pretože jednoznačne potvrdil, že v konaní nastali prietahy, ktoré boli spôsobené rôznymi personálnymi zmenami, nedostatkom administratívnych pracovníkov, rotáciou vyšších súdnych úradníkov a preto dochádza k týmto prietahom v konaní a zvlášť v rámci exekučného konania. Ja sa pridriavam nášho podaného návrhu, ktorý sme podali v tejto veci už ako druhé podanie na Ústavný súd SR. a aj napriek tomu, že naše prvé podanie zo dňa 16.03.2016 bolo odmietnuté ako zjavne neopodstatnené, zo strany konajúceho súdu zotrvali prietahy v konaní až do podania návrhu v tomto konaní.“*

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

7. Ústavný súd z predloženého súdneho spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 14 Er 249/2014 zistil, že priebeh napadnutého konania bol takýto:

- 29. apríl 2014 – sťažovateľka podala návrh na vykonanie exekúcie a súdny exekútor následne podaním doručeným okresnému súdu 7. mája 2014 požiadal o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie,

- 28. máj 2014 – súdny exekútor na základe výzvy okresného súdu podaním doručeným okresnému súdu 13. júna 2014 opravil žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie,

- 25. jún 2014 – okresný súd poveril súdneho exekútora vykonaním exekúcie „na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku vydaného Okresným súdom Piešťany“,

- 18. august 2014 – povinný podal námietky proti exekúcii, ktoré súdny exekútor predložil 22. augusta 2014 okresnému súdu,

- 13. október 2014 – sťažovateľka prostredníctvom právnej zástupkyne podala vyjadrenie k námietkam povinného,

- 29. apríl 2015 – okresný súd prípisom žiada súdneho exekútora, aby v súčinnosti s právnym zástupcom povinného predložil prehľadnú tabuľku prijatých a zmeškaných platieb výživného,

- 16. november 2015 – okresný súd prípisom vyzýva právneho zástupcu povinného, aby preukázal úhrady výživného za jednotlivé mesiace a aby predložil vyjadrenie starého otca, či plnil za povinného,

- 1. február 2016 – okresný súd urgoval právneho zástupcu povinného, aby predložil požadované údaje,

- 2. marec 2016 – okresný súd pod hrozbou uloženia pokuty opätovne urgoval právneho zástupcu povinného, aby predložil požadované údaje, na čo právny zástupca reagoval podaním doručeným okresnému súdu 24. marca 2016,

- 9. jún 2016 – okresný súd uznesením námietky povinného proti exekúcii zamietol,

- 4. júl 2016 – okresnému súdu bolo doručené odvolanie povinného proti uzneseniu z 9. júna 2016,

- 16. august 2017 – okresný súd prípisom vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa v lehote 15 dní od doručenia výzvy vyjadrila k odvolaniu zo 4. júla 2016, čo bolo realizované podaním doručeným okresnému súdu 21. novembra 2017,

- 6. apríl 2018 – okresný súd uznesením námietkam povinného proti exekúcii v časti zaplatenia zmeškaného výživného za obdobie od júna 2012 do 31. januára 2014 vyhovel a vo zvyšnej časti námietky povinného proti exekúcii zamietol.

8. Ústavný súd na okresnom súde zistil, že proti uzneseniu okresného súdu zo 6. apríla 2018 odvolanie podané nebolo, napadnuté konanie bolo teda 10. mája 2018 právoplatne skončené.

III.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

12. Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky je garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich vecí v primeranej dobe [(v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)] a zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku.

16. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100

ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

17. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

18. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo z § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

19. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

20. V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou ústavný súd už vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konat' bez zbytočných prietáhov nevyníma. Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

21. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

22. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ktoré ústavný súd uplatňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je potrebné uviesť, že rozhodovanie o návrhoch na odklad exekúcie a návrhoch na zastavenie exekúcie tvorí štandardnú súčasť agendy okresných súdov, a preto nemožno napadnuté konanie hodnotiť z právneho hľadiska ako zložité. V súvislosti s hodnotením faktickej zložitosti veci ústavný súd po preskúmaní na vec sa vzťahujúcej spisovej dokumentácie, ako aj doterajšieho priebehu napadnutého konania dospel k záveru, že ani z faktického hľadiska nemožno považovať napadnuté konanie za zložité. Pri tomto konštatovaní ústavný súd zohľadnil aj skutočnosť, že ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti neargumentovala zložitou veci.

23. Správanie účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu označených práv. Ústavný súd z uvedeného hľadiska v správaní sťažovateľky nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by bolo potrebné pripísať na jej ťarchu.

24. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu sťažovateľkou označeného práva v napadnutom konaní, bol postup samotného okresného súdu.

Z predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 14 Er 249/2014 ústavný súd zistil, že postup okresného súdu v doterajšom priebehu napadnutého konania nebol optimálny. Zásadným pochybením, v dôsledku ktorého došlo k bezdôvodnému spomaleniu exekučného konania, bola skutočnosť, že po podaní odvolania (4. júl 2016) proti uzneseniu okresného súdu vydaného vyšším súdnym úradníkom z 9. júna 2016, ktorým boli zamietnuté námietky povinného proti exekúcii, okresný súd rozhodol uznesením zákonného sudcu až 16. augusta 2017, teda viac ako po 1 roku.

Uvedenú skutočnosť potvrdila aj predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti zo 16. apríla 2018. Okrem toho vo vyjadrení prietahy v konaní tiež ospravedlňovala „*zaťaženosťou exekučného oddelenia a nedostatočným personálnym obsadením okresného súdu*“, čo ústavný súd nemohol akceptovať, keď v súvislosti

s uvedeným vo svojej predchádzajúcej judikatúre (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06) poukázal na to, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Ústavný súd pri celkovom posúdení veci zohľadnil aj skutočnosť, že exekučné konanie sa týka peňažného plnenia, ktoré je určené na výživu maloletých detí, z čoho vyplýva, že napadnuté konanie je potrebné vyhodnotiť ako konanie mimoriadne citlivé.

25. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Er 249/2014 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

26. Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, neprikázal okresnému súdu, aby konal vo veci bez zbytočných prietáhov vzhľadom na to, že napadnuté konanie bolo uznesením okresného súdu zo 6. apríla 2018 skončené, pričom právoplatnosť nadobudlo 10. mája 2018.

IV.

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

28. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne

o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

29. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

30. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci, najmä to, čo je pre sťažovateľku „v stávke“, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

31. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní o jej sťažnosti advokátkou JUDr. Ivetou Orlikovou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2017, ktorá bola 921 €.

33. Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov konania za dva úkony právnej služby vrátane režijného paušálu vykonané v roku 2018 v sume 365,30 € nepresahuje sumu vypočítanú ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a neodporuje jej. Ústavný súd preto priznal sťažovateľke úhradu trov konania v sume uplatnenej jej právnu zástupkyňou.

34. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky advokátky JUDr. Ivety Orlíkovej, Kapitulská 6, Trnava, v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. júna 2018